

QUAN Jordi Mata l'any 1990 irrompé dins del panorama de la narrativa catalana amb la novel·la

L'espòs infernal mai, no ens haguéssim imaginat que a la volta de cinc anys aquest jove escriptor tingués una obra tan sòlida, contundent i tan lluny d'allò que hom sol qualificar com una obra literària que promet.

Un dels trets característics de la seua narrativa és la transgressió de la realitat. A través de la seua trajectòria ha adquirit el talent de dosificar els factors estructurals de la trama i del misteri. Potser el cas més reixit siga *El comprador* (1994), on la documentació del Nàpols de la postguerra fins a l'actualitat és sorprenent, tanmateix el que més ens ha sobtat ha estat l'emprament d'un material pseudocientífic. Les teories del metge alemany **Franz Anton Mesmer** sobre el magnetisme animal i les d'**Hippolyte Baraduc** sobre la matèria fluida de l'ànima humana es converteixen en el nucli de la trama. Aquest material ens el proporciona al lector amb comptagotes mitjançant un personatge tan enigmàtic com **Engelbert Vazza**. Tot això confrontat amb el protagonista, Massi-

mo Marcheronni, una espècie d'antiheroi que creix a mesura que avança la història, però que mai no abasta la personalitat i la psicologia perversa del seu enemic. La fascinació de Vazza com a personatge, sens cap dubte, és un dels grans elements d'interès d'aquesta novel·la.

Amb les dues novel·les anteriors: *L'espòs infernal* i *Amors maledits*, Mata planteja un trencaclosques que hem de resoldre. En totes dues el personatge central era una dona que, a partir d'uns fets que no entén i estan carregats d'inquietant misteri, veu com la seua vida canvia radicalment. Amb la primera, Harriet no acaba d'explicar-se com la relació amorosa passa de la tendresa a la crueltat i l'odi, sense cap motivació aparent. El factor determinant serà una suplantació de personalitat i la manipulació cirúrgica. En *Amors maledits*, el destí de l'Elisenda transformada per una maledicció familiar que es projecta fins al segle

L'OBRA DE JORDI MATA

Josep Ballester

XVII, a partir d'un llibre antic que li regala el seu pare. Caldria esmentar una joieteta narrativa com *Johannes Anglicus* (1994), un conte en el qual ens mostra els triplics del poder en la cort papal. L'enigma també és dosificat esplèndidament per a crear aquest estil tan peculiar que reconeixem en el nostre autor.

El capvespre de l'heroi (1994), una novel·la, en principi, de lladres i serenos a l'ús, tanmateix, molt més que això: una paròdia del gènere. El protagonista de la història, Ulisses Miret, és un clíxe estereotipat del típic i tòpic detectiu. Des de tots els punts de vista la novel·la arplega les convencions d'aquest tipus de literatura sempre amb una òptica burleta i crítica. A partir de la misteriosa mort d'un crític literari (fàcilment identificable en la nostra petita república de les lletres), el protagonista es veu atrapat per una certa mena de tics literaris i per alguns paranyes que poden semblar una conxor-

xa molt ben ordida o per la seua pròpia paranoia. En el capítol final es lliguen tots els caps perversament. Les referències literàries són xocants i divertides. En la primera pàgina ens trobem en la coberta d'un fals llibre farcit d'aclocaments d'ull al possible lector perquè no es fie ni de la seua ombra. Ningú no és el que sembla ser ni cap cosa tampoc és el que sembla. Els homenatges a **Homer**, **Joyce**, **Proust** i **C. Doyle** són deliciosos. I la història de l'autor que odiava la criatura que havia creat és el punt final d'aquesta juguesca malintencionada. La literatura convertida, a banda d'altres coses, en una intel·ligent manera de venjança.

La seua darrera novel·la *Reines i poms*, que encara està inèdita, recentment ha guanyat el premi Ciutat d'Alzira. Aquesta narració trenca la incursió de l'escriptor en la temàtica fantàstica i ens fa un plantejament realista. El protagonista, Alois Berchtold, un jove rebel i idea-

lista, un *kraker* (el que per aquestes latituds anomenem un *oku-pa*) tot pertanyent a una família benestant, és tancat en un manicomí sense saber els motius. Tot i que suposa que alguna cosa té a veure la insurrecció de *krakers* que va hi haver a Amsterdam el dia de la coronació de la reina **Beatriu** a l'abril de 1980.

La primera part de la novel·la passa al manicomí, on Alois suporta les mil bretolades per tal de no embogir de debò, tot ajudant-se de la televisió i d'un intern amb el qual fa amistat, i eixirà d'allà gairebé deu anys més tard i sense haver pogut esbrinar qui va ser el responsable de la seua reclusió. En la segona part el protagonista ja ha tornat al món fora d'aquell malson, però la realitat i les circumstàncies després de deu anys fora de circulació no tenem res a veure amb el que Alois coneixia. La resposta a la pregunta per la motivació de la seua reclusió tergiversarà uns ideals i precipitarà els esdeveniments de la novel·la. Pel que sembla, tenim novel·lista per a una bona temporada amb productes ben fets i apassionants en el captivador i, per què no dir-ho també, sofrit art de llegir. **P**